

[Örnekler

Rihanna, Türkiye’de yaşıyor ve geçici koruma kaydı yaptırmış. Birkaç yıl önce, Suriye’de yaşarken, kendisine kronik kalp yetmezliği teşhisi konmuş ve bir kardiyoloji doktorunda tedavi görmüş. Yaşadığı şehirdeki bir kardiyoloji uzmanına muayene olmak istiyor. Yerel sağlık kliniği, bir uzmandan randevu almadan önce birkaç ay beklemesinin gerekeceğini söylemiş. Gecikirse sağlığının tehlikeye gireceğinden korkuyor ve temel sağlık hizmeti sağlayan doktorun kendisini tedavi etmeye yeterli olduğuna güvenmiyor. Ne yapabilir?

Salma’nın sağlık sigortası yaptırmasını gerektiren bir oturma izni var. Oturma izninden vazgeçerek geçici koruma kaydı yaptırmak istiyor. Bu durumda sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak faydalanabilir mi?

Hussein ve ailesi, geçici korunan kaydı yaptırmışlar. Hussein’in babasında ileri derecede bunama var ve babasına tam gün bakılması gerekiyor. Hussein engelli babasını ücretsiz olarak bir bakım merkezine yatırabilir mi?

Rula diyabet hastası. Aylar önce devlet hastanesindeki bir doktordan ilaçları için reçete almış. Birkaç gün önce ilaçlarını almak için eczaneye gittiğinde, eczane kendisinden ödeme talep etmiş. Rula, geçen sefer ilaç aldığı için ödeme yapmadığı için şaşırmış ve yanında yeterince para da yokmuş. Rula’ya ne tavsiye edersiniz.]

Analiz

Sorun, Rihanna’nın bulunduğu ildeki uzmanlarda yeterli kapasite olmamasıysa, Rihanna başka bir ildeki bir uzmana sevk edilmeyi isteyebilir. Rihanna, uygun bir uzmandan zamanında randevu alamıyorsa, Sağlık Bakanlığına, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne veya AFAD’a şikâyetinde bulunabilir. Uzman tarafından tedavi ihtiyacı acilse, acil yardım için özel bir hastaneye veya bir üniversite hastanesine gidebilir. Normalde bir uzmandan ikinci basamak sağlık hizmeti almak için temel sağlık hizmeti sağlayan kuruluştan sevk almak gerekse de, acil durumlarda sevk şartı aranmamaktadır. Son olarak, yeterli maddi gücü varsa, Rihanna ilgili sağlık hizmetlerinden ücreti karşılığında yararlanabilir.

GKY, bir kişinin aynı anda hem oturma iznine hem de geçici korunan statüsüne sahip olmasını yasaklamaktadır. Ancak Salma oturma izninin süresinin sona ermesini bekleyebilir ve bundan sonra geçici koruma kaydı yaptırmak üzere başvuruda bulunabilir. Salma, geçici koruma statüsünün kendisine GKY’nin yürürlükten kalkmasından sonra Türkiye’de kalma hakkı vermeyeceğinin bilincinde olmalıdır. Geçici koruma kaydının oturma iznini sürdürmesi ve uzatması karşısındaki avantajlarını ve dezavantajlarını değerlendirmelidir.

Sahib, mümkün olan en kısa sürede geçici koruma kaydı yaptırmalı. Bu arada, Sahib temel sağlık merkezi, devlet hastanesi, özel hastane veya üniversite hastanesi gibi bir sağlık tesisinden acil sağlık hizmeti almalı. Türkiye’deki herkes, hangi statüde olursa olsun ücretsiz olarak acil sağlık hizmeti alabilir. Sahib’in yaraları acil tedavi gerektirdiği sürece, bu yaraları Suriye’de alması önem taşımamalı. Sahib kaydolduktan sonra, sağlıkla ilgili acil olmayan ihtiyaçları için de ücretsiz olarak temel sağlık hizmeti alabilir.

Hussein’in babası, sağlık durumu veya psikolojik durumu nedeniyle uzun süreli bakıma ihtiyaç duyması halinde, ilgili sağlık kuruluşundan ücretsiz olarak faydalanabilir. GKY’nin 27. Maddesinde şu hüküm yer almaktadır: “ğ) Geçici korunanlar arasında madde bağımlılığı veya psikolojik sorunları olduğu tespit edilenler hakkında sağlık kurumuna nakli de içerebilecek şekilde gerekli tedbirler alınır.” Hussein, engelli babasının ne tür bir yardımdan faydalanabileceğini belirleyebilmek için bir sosyal merkeze veya AFAD’a danışmalıdır. GKY kapsamında ücretsiz olarak bu tür bir yardım sağlanmıyorsa, ailenin tek seçeneği ücret karşılığında özel bakım almaktır.

Rula'nın devlete ait bir sağlık tesisinin veya doktorun eczanelerden ilaç alması için yazdığı geçerli ve suresi sona erememiş bir reçetesi olmalıdır. Aksi takdirde ilaçlar için ücret ödemek zorunda kalacaktır. Bu nedenle, ilaçlarını almak için yeniden hastaneye giderek yeni ve geçerli bir reçete alması gerekebilir. Türkiye'deki eczanelerin çoğunun Suriyelilere hizmet verebilmek için AFAD'la yapmış oldukları anlaşmalar bulunmaktadır; ancak nadir de olsa bazılarının anlaşması bulunmamaktadır. Suriyelilerin cretsiz olarak ilaç alabilmek için anlaşmalı eczaneleri aramaları ve seçmeleri gerekmektedir.

Rula, bazı şehirlerdeki eczanelerin Suriyelilere gün veya hafta bazında hizmet verdiklerini de göz önünde bulundurmalıdır. Örneđin Suriyelilere bu hafta bir eczane hizmet verirken, gelecek hafta başka bir eczane hizmet verebilir. Rula'nın bulunduğu şehirde durum buysa, söz konusu anda hangi eczanelerin Suriyelilere hizmet verdiğini araştırması gerekir.

Aynı türde bir ilacı farklı fiyat seçenekleriyle sunan birden fazla üretici olabilir. Hkmetin sadece en ucuz seçenek için ödeme yaptığının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Rula daha pahalı bir ilaç almak istiyorsa, fiyat farkını kendisi ödemek zorunda kalacaktır.

Son olarak, bazı ilaçlarda devletin katkı payı fiyatın % 80'ine kadardır. Bu durumda Suriyelilerin, Türk vatandaşları gibi, ilacın fiyatının % 20'sine kadar olan kısmını ödemesi gerekebilir.